Utskottsråd Marja Lahtinen, kulturutskottets sekreterare, Riksdagen

Utskottsråd Jonna Berghäll, finansutskottets biträdande sekreterare, Riksdagen

Lärums behov av finansiering för 2025

NULÄGE

Lärum, som är en del av FDUV (intresseorganisationen för svenskspråkiga personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning), har sedan år 1994 producerat och förmedlat anpassade läromedel på svenska i Finland. Lärums STEA-finansiering från social- och hälsoorganisationernas understödscentral STEA upphör från och med nästa år, vilket hotar hela Lärums verksamhet. STEAs bidrag till Lärum är 145 000 euro per år, men på grund av överförda bidrag har understödet år 2024 varit 110 000 €. Förhandlingar har förts med Utbildnings- och kulturministeriet, men ingen lösning har hittills nåtts.

Syftet för Lärums verksamhet motsvarar finska Opikes, men istället för att enbart producera läromedel på svenska ansvarar Lärum även för att leta upp och testa läromedel producerade i Sverige samt för att förmedla dem till det finlandssvenska utbildningsfältet. Produktionskostnaderna för ett läromedel är lika oberoende av språk och det är därför inte kostnadseffektivt att producera sådana läromedel som utvecklats i Sverige och som passar den finländska läroplanen (t.ex. läsinlärning, matematik) i Finland. Därtill riktar sig Lärums verksamhet även till de elever som behöver anpassade läromedel men som annars följer allmän lärokurs. Dessa läromedel utvecklas på finska av de kommersiella förlagen, men eftersom målgruppen i Svenskfinland är liten är det inte lönsamt för de kommersiella finlandssvenska förlagen att ge ut dessa material. Ingen annan aktör än Lärum tillgodoser dessa elevers behov.

Inom den grundläggande utbildningen finns 2100 svenskspråkiga elever inom särskilt stöd. Antalet elever är få, men behovet hos den enskilda eleven är stort. Dessutom behöver allt fler elever, som får undervisning enligt allmän lärokurs, stöd då det gäller språkutveckling och läsning.

Tack vare Lärum har utbudet av svenskspråkiga specialpedagogiska läromedel och anpassat material ökat i de finlandssvenska skolorna. Detta underlättar att elever med olika inlärningssvårigheter kan ta till sig den kunskap de behöver och är avgörande för att jämlikheten mellan elever förverkligas. Om lärarna helt på egen hand behöver söka fram eller producera anpassat material för sina elever med funktionsnedsättning ökar deras arbetsbörda ytterligare. Det är osannolikt att lärarna har resurser att göra detta, vilket leder till att eleverna blir utan läromedel och att jämlikheten mellan elever därmed inte förverkligas.

Finansieringen för Lärums verksamhet behöver tryggas på ett långsiktigt sätt. Lärums budget för 2025 är 145 000 €. Vi har beviljats projektunderstöd för produktion av läromedel på svenska från Utbildningsstyrelsen och dessutom har vi överförda bidrag. Därför är behovet av statlig finansiering 65 000 € för år 2025. Från och med år 2026 är behovet av statlig finansiering 145 000 €/år.

För vilket ändamål söks finansiering?

Vi ansöker om finansiering för att stödja lärandet hos svenskspråkiga personer med behov av stöd i inlärningen genom anpassade läromedel. Finansieringen möjliggör spridning, information, utveckling och distribution av anpassade läromedel till det finlandssvenska utbildningsfältet.

Personalresurserna är ca 2 årsverken.

MÅLSÄTTNINGAR OCH RESULTAT FÖR VERKSAMHETEN 2025

Mål: Möjligheterna för elever med behov av stöd i inlärningen att lära sig ökas då de genom Lärum får tillgång till läromedel som är anpassade enligt deras individuella behov.
Lärums pedagoger bevakar den svenska marknaden då det gäller specialpedagogiska läromedel och lättlästa material. Lärum utvärderar om dessa fungerar enligt den finländska läroplanen och motsvarar de behov som finns bland svenskspråkiga elever med behov av stöd i inlärningen i Finland. Läromedlen utvärderas ofta i samarbete med lärare på fältet. Fokus ligger på läromedel för basfärdigheter (läsa, skriva, räkna) och vardagsfärdigheter. Vi betjänar alla utbildningsstadier: småbarnspedagogik och förskola, den grundläggande utbildningen och andra stadiet. Lärum förmedlar läromedlen och materialen från Sverige genom en webbshop. Genom respons från fältet får vi en bra uppfattning om vilket specialpedagogiskt material som behövs i de finlandssvenska skolorna. Genom verksamheten har vi en god uppfattning om behoven på fältet och kan genom separata projektbidrag från UBS utveckla och producera anpassade läromedel för Svenskfinland.

Mål: Utbildningspersonal har en ökad kännedom och får information om specialpedagogiska läromedel för elever med stora stödbehov
Lärums personal sprider information och kunskap om dessa läromedel till personal på utbildningsfältet genom olika kanaler så som skolbesök, evenemang riktade till utbildningspersonal, nätverk och digitala kanaler.
Lärum upprätthåller två materialutställningar som utbildningspersonal kan besöka för att bekanta sig med de olika läromedlen och materialen. Vi koordinerar ett nätverk för speciallärare som undervisar elever enligt verksamhetsområde (MÅLgan) för att stöda lärarna i deras arbete samt utreda konkreta behov på fältet. Speciallärarna i Svenskfinland är få och nätverket är viktigt för att dessa lärare ska få en möjlighet att träffa andra lärare som arbetar med elever med liknande behov.

Mål: Stärka kunskapen om användningen av specialpedagogiska läromedel hos utbildningspersonal
Lärums pedagoger handleder lärare och annan utbildningspersonal kring specialpedagogiska läromedel och material som kan användas för undervisningen i de finlandssvenska skolorna. Handledningen omfattar ofta en utvärdering i samarbete med läraren för att utreda det unika behovet hos eleven och vilka utmaningar som finns i elevens skolvardag. Dessutom håller vi föreläsningar och fortbildningar samt deltar i nätverksträffar för att stärka utbildningspersonalens kunskap.

Mål: Främja den digitala delaktigheten hos personer med intellektuell funktionsnedsättning genom att nätverket kring dessa personer känner till lättlästa stödmaterial om IKT
Vi arbetar för att främja den digitala delaktigheten hos personer med funktionsnedsättningar genom att sprida lättläst information och lättlästa läromedel om IKT, digitala tjänster och hur man använder internet på ett tryggt sätt. Vi ansvarar för de svenska sidorna i webbplatsen Papunet.

Hur följs verksamhetens resultat upp?

Vi utreder resultatet av vår verksamhet genom enkäter till utbildningspersonal som tar del av vår verksamhet. Handledningsärenden utvärderas därtill genom självbedömning. Vi får också viktig feedback genom den direkta kontakten till målgruppen. Här är framförallt MÅLgan-nätverket en viktig samarbetspart.

Har det skett några betydande förändringar i verksamheten jämfört med föregående år?

Lärum har finansierats av Social- och hälsoorganisationernas understödscentral STEA. STEA har meddelat att finansieringen för verksamheten upphör den 31.12.2024 och att ersättande finansiering måste hittas.

Tillräcklig och kontinuerlig finansiering för Lärum måste säkerställas så att svenskspråkiga barn och unga med behov av stöd har tillgång till nödvändiga läromedel. Utan kontinuerlig, statlig finansiering uppfylls inte dessa personers möjligheter till jämlik utbildning i enlighet med målet i lagen om läroplikt (1214/2020). En målsättning med läropliktslagen (1214/2020) är att trygga de grundläggande kunskaper och den bildning som behövs i livet och i samhället för alla samt främja lika möjligheter att utveckla sig själv enligt förmåga och behov**.** Alla ska ha lika möjligheter att utveckla sig själv enligt förmåga och behov. Läroplikten har också som mål att minska skillnaderna mellan lärande och öka likabehandlingen.

Enligt FN:s funktionshinderkonvention har personer med funktionsnedsättning rätt att få undervisning inom det allmänna utbildningssystemet jämlikt med andra. Medlemsstaterna måste trygga tillräckligt med resurser för att den här rättigheten ska förverkligas i praktiken, bland annat ska det finnas lämpliga och tillgängliga läromedel.

Vi kommer gärna till utskottet för att höras.

Tilläggsinformation:

Annette Tallberg-Haahtela, verksamhetsledare, FDUV r.f.
tfn 040-8489300, annette.tallberg-haahtela@fduv.fi

Malin Sandström, teamledare för Lärum, FDUV r.f.
tfn 050-5572767, malin.sandstrom@larum.fi